
ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ 2025
ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ
ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

06/06/2025

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: ΔΗΜΑΚΗ ΛΙΛΑ

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ

ΘΕΜΑ Α1

α. **Πανελλήνιον:** Η ύπαρξη των πρώτων κομμάτων μετά τη δεύτερη Εθνοσυνέλευση στο Άστρος ήταν πλέον δεδομένη. Αυτό άλλωστε φαίνεται και από την κίνηση του *Καποδίστρια* να επανδρώσει ένα συμβουλευτικό όργανο, το «Πανελλήνιον», με αντιπροσώπους και των τριών παρατάξεων, προκειμένου να εξασφαλιστεί εσωτερική ειρήνη.

β. **Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής:** Με βάση το άρθρο 11 της Σύμβασης της Λοζάνης ιδρύθηκε η Μικτή Επιτροπή Ανταλλαγής με έδρα την Κωνσταντινούπολη. Την αποτελούσαν έντεκα μέλη (τέσσερις Έλληνες, τέσσερις Τούρκοι και τρία μέλη-πολίτες ουδέτερων κατά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο κρατών) με αρμοδιότητα τον καθορισμό του τρόπου μετανάστευσης των πληθυσμών και της εκτίμησης της ακίνητης περιουσίας των ανταλλαξίμων.

γ. **ΠΑΟΥΕΡ:** Την ίδια περίπου εποχή, το 1925, η βρετανική εταιρεία ΠΑΟΥΕΡ ανέλαβε την εγκατάσταση μονάδων παραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος στην πρωτεύουσα αλλά και τη δημιουργία σύγχρονου δικτύου αστικών συγκοινωνιών, βασισμένου σε ηλεκτροκίνητα τραμ και λεωφορεία.

...για εμάς, τα δικά σου όνειρα!

ΔΕΣΠΟΙΝΑ Σ. ΠΑΠΠΑ - ΝΙΚΟΣ ΣΤ. ΚΕΜΕΝΕΣ

ΘΕΜΑ Α2

- α. Σωστό
- β. Σωστό
- γ. Λάθος
- δ. Λάθος
- ε. Σωστό

ΘΕΜΑ Β1

Στη διάρκεια του 18ου αιώνα, παρατηρήθηκε σημαντική ναυτιλιακή και εμπορική δραστηριότητα σε πολλές παραλιακές περιοχές του ελληνικού χώρου και σε νησιά. Η δραστηριότητα αυτή ευνοήθηκε από διάφορες συγκυρίες, και ιδιαίτερα από την έξοδο της Ρωσίας στη Μαύρη Θάλασσα

και το εμπόριο που αναπτύχθηκε στα λιμάνια της περιοχής (λ.χ. στην Οδησό) και της Μεσογείου. Με τη συνθήκη του Κιουτσούκ Καϊναρτζή (1774) μεταξύ της Ρωσίας και της Οθωμανικής αυτοκρατορίας, τα χριστιανικά -ελληνικά- πλοία προστατεύονταν από τη ρωσική ισχύ και έτσι ευνοήθηκε η ραγδαία ανάπτυξη των δραστηριοτήτων τους. Λίγο αργότερα, με τη Γαλλική Επανάσταση και τους Ναπολεόντειους πολέμους, ευνοήθηκε ιδιαίτερα η ελληνική ναυτιλία. Η διάσπαση του ηπειρωτικού αποκλεισμού, τον οποίο είχε επιβάλει το αγγλικό ναυτικό στα γαλλικά λιμάνια, έφερε μεγάλα κέρδη, ενώ ταυτόχρονα η εξαφάνιση των γαλλικών πλοίων από την Ανατολική Μεσόγειο δημιούργησε κενά, που έσπευσαν να εκμεταλλευτούν οι Έλληνες.

ΘΕΜΑ Β2

Οι υψηλοί δείκτες ανεργίας και οι άθλιες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης των εργατών οδήγησαν σε έντονη πολιτικοποίησή τους, κατά τη δεύτερη δεκαετία του 20ού αιώνα. Οι συνθήκες έδιναν την εντύπωση ότι οι πλούσιοι γίνονταν πλουσιότεροι και οι φτωχοί φτωχότεροι. Το 1918 ιδρύθηκε το **Σοσιαλιστικό Εργατικό Κόμμα Ελλάδος (Σ.Ε.Κ.Ε.)** από συνέδριο σοσιαλιστών. Βασικές θέσεις του προγράμματος του ήταν δημοκρατία, παροχή εκλογικού δικαιώματος στις γυναίκες, αναλογικό εκλογικό σύστημα, εθνικοποίηση των μεγάλων πλουτοπαραγωγικών πηγών. Σχετικά με την εξωτερική πολιτική, ζητούσε ειρήνη, χωρίς προσαρτηση εδαφών, βασισμένη στο δικαίωμα αυτοδιάθεσης των λαών. Τα προβλήματα που αφορούσαν διαμφισβητούμενα εδάφη, θα λύνονταν με δημοψηφίσματα.

Το Σ.Ε.Κ.Ε. ήταν το πιο αυστηρά οργανωμένο κόμμα. Έως το 1919 ήταν υπέρ της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας. Σταδιακά απομακρύνθηκε από αυτή, υιοθετώντας την αρχή της δικτατορίας του προλεταριάτου. Το 1924 μετονομάστηκε σε *Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος (Κ.Κ.Ε.)*.

ΘΕΜΑ Γ1

α. Η αγροτική αποκατάσταση στο μεγαλύτερο μέρος της ήταν έργο της ΕΑΠ. Απέβλεπε στη δημιουργία μικρών γεωργικών ιδιοκτησιών. Η εγκατάσταση των προσφύγων έγινε σε εγκαταλελειμμένα χωριά, σε νέους συνοικισμούς προσαρτημένους σε χωριά και σε νέους, αμιγώς προσφυγικούς συνοικισμούς. Ο παραχωρούμενος κλήρος ποίκιλλε

ανάλογα με το μέγεθος της οικογένειας των προσφύγων, την ποιότητα του εδάφους, το είδος της καλλιέργειας και τη δυνατότητα άρδευσης. Συνήθως ο κλήρος δεν αποτελούσε ενιαία έκταση, αλλά τεμάχια αγρών που βρίσκονταν σε διαφορετικές τοποθεσίες. Στην αρχή η διανομή από τις υπηρεσίες εποικισμού ήταν προσωρινή. Θα γινόταν οριστική μετά την κτηματογράφηση από την τοπογραφική υπηρεσία του Υπουργείου Γεωργίας. Εκτός από τη γη παραχωρούνταν στέγη, εργαλεία, σπόροι, λιπάσματα και ζώα. {Στο α ερώτημα μπορούν οι μαθητές να αντλήσουν πληροφορίες από το Κείμενο Α και να τις εντάξουν στην ιστορική τους αφήγηση: Η εγκατάσταση των προσφύγων θα γινόταν με τρόπο παραγωγικό και συστηματικό και εκτός από το χωράφι θα τους παρείχαν και τα απαραίτητα υλικά μέσα, πληροφορία που ταυτίζεται απόλυτα με τα δεδομένα του βιβλίου. Ο Διευθυντής της ΕΑΠ δήλωνε ότι σκοπός της επιτροπής ήταν να αντιμετωπιστούν οι πρόσφυγες όπως οι γηγενείς ακτήμονες, ενώ η αγροτική αποκατάσταση συνεπαγόταν την παραχώρηση γεωργικών κλήρων, τη στέγαση σε αγροτικές κατοικίες, την παραχώρηση σπόρων, μικρών και μεγάλων ζώων, γεωργικών εργαλείων κάρων και άλλων ειδών. Το Κείμενο Α συμπληρώνει τις ιστορικές μας γνώσεις με την πληροφορία πως όλα τα απαραίτητα αγαθά θα παραχωρούνταν μόνο μέχρι την πρώτη σοδειά αλλά και κάποιες φορές μέχρι και το δεύτερο χρόνο της εγκατάστασης}.

β. Για τη στέγαση τηρήθηκε το σύστημα της ανέγερσης των οικιών απευθείας από την ΕΑΠ (εργολαβία) ή της ανέγερσης από τους ίδιους τους πρόσφυγες με τη χορήγηση όλων των οικοδομικών υλικών (αυτεπιστασία). Σύμφωνα με το Κείμενο Β προστίθενται πληροφορίες που δείχνουν τις δυσκολίες της εργολαβίας. Οι εργολάβοι αντιμετώπιζαν προβλήματα κυρίως με τη μεταφορά των υλικών σε δυσπρόσιτες περιοχές καθώς και με την εξεύρεση υλικών και εργατικών χεριών. Πολλές φορές τα νεόδμητα κτίρια ήταν κακής ποιότητας εξαιτίας κυρίως των επιτακτικών στεγαστικών αναγκών. Στην αυτεπιστασία οι πρόσφυγες προμηθεύονταν με υλικά όπως ξυλεία, κεραμίδια και καρφιά καθώς και χρήματα για να τα δώσουν σε ειδικούς μαραγκούς και χτίστες, οι οποίοι παρέχουν την ειδική εργασία. Για την επίβλεψη των εργασιών υπήρχε εργοδηγός, ο οποίος έδινε τις αμοιβές ανάλογα με την πρόοδο των εργασιών. Τα κτίσματα ήταν, συνήθως, δύο δωμάτια, μία αποθήκη και ένας σταύλος. Την αξία του παραχωρούμενου κλήρου θα πλήρωναν οι πρόσφυγες με δόσεις. Ο τίτλος που δινόταν στους κληρούχους ήταν τίτλος απλής κατοχής. Θα γινόταν τίτλος πλήρους κυριότητας αργότερα, μετά την αποπληρωμή του χρέους.

Μετά τη διάλυση της ΕΑΠ, το 1930, τα χρέη των αγροτών προσφύγων ανέλαβε να εισπράξει η Αγροτική Τράπεζα.

ΘΕΜΑ Δ1

α. Το κίνημα του Θερίσου δεν πέτυχε πλήρως τους στόχους του, αλλά έδωσε νέα ισχυρή ώθηση στο Κρητικό Ζήτημα και προκάλεσε θετικές εξελίξεις. Διεθνής Επιτροπή που ήλθε στην Κρήτη το Φεβρουάριο 1906, ανέλαβε να εξετάσει την κατάσταση και τους όρους λειτουργίας του αρμοστειακού καθεστώτος και να υποβάλει σχετική έκθεση. Έπειτα από μακρότατες και επίπονες διαβουλεύσεις με τον Ελ. Βενιζέλο και με την Ελληνική Κυβέρνηση, οι Μεγάλες Δυνάμεις κατέληξαν σε μια νέα ρύθμιση του Κρητικού Ζητήματος. Το οριστικό κείμενο των μεταρρυθμίσεων προέβλεπε την οργάνωση Κρητικής Χωροφυλακής με εντελώς νέο σχήμα, την ίδρυση Κρητικής Πολιτοφυλακής, με Έλληνες αξιωματικούς που προηγουμένως θα παραιτούνταν από τον ελληνικό στρατό, και την ανάκληση των ξένων στρατευμάτων, μετά την αποκατάσταση της εσωτερικής γαλήνης στην Κρήτη. { Οι πληροφορίες του Κειμένου Β συμπίπτουν με την ιστορική αφήγηση: “ αναδιάρθρωση της χωροφυλακής με παράλληλη δημιουργία πολιτοφυλακής κάτω από την εποπτεία απόστρατων Ελλήνων αξιωματικών και απόσυρση των ξένων στρατιωτικών δυνάμεων από την Κρήτη”}. { Πληροφορίες από το Κείμενο Α: Μέσα από το άρθρο του Βενιζέλου στην εφημερίδα ο “ Κήρυξ” των Χανίων, ο ίδιος ο πολιτικός κάνει μια αποτίμηση του κινήματος του Θερίσου, της “ επαναστάσεως “ όπως το αποκαλεί. Μετά το Θέρισο ο κρητικός λαός απέκτησε το δικαίωμα να διαχειρίζεται την πολιτική του τόπου του, το κρητικό ζήτημα αναδείχτηκε σε εθνικό ζήτημα και όχι απλώς δυναστικό. Ακόμα, ο λαός απέκτησε τις πολιτικές του ελευθερίες υπό νέο πολίτευμα. Οι εξελίξεις αυτές απέδειξαν την ισχύ της επανάστασης που κατάφερε να προωθήσει τη λαϊκή βούληση}.

β. Η πολιτική του Βενιζέλου είχε θριαμβεύσει. { Το Κείμενο Β συμπληρώνει πως οι Μεγάλες Δυνάμεις θεώρησαν πως ο πρίγκιπας Γεώργιος θα έπρεπε να απομακρυνθεί από το νησί γιατί θα εμπόδιζε τις πολιτικές εξελίξεις, ενώ κατέληξαν στη λύση της ένωσης του νησιού με την Ελλάδα. Αμέσως έπειτα συγκροτήθηκε η Β' Συντακτική Συνέλευση, για την εκπόνηση νέου συντάγματος, και η πρώτη πράξη της ήταν η έκδοση ενωτικού ψηφίσματος, μέσα σε ατμόσφαιρα συμφιλίωσης και εθνικής έξαρχης. { Από το Κείμενο Γ προκύπτει ότι το ενωτικό ψήφισμα έγινε στις 30 Ιουλίου του 1906, ενώ στη συνέχεια οι Μεγάλες Δυνάμεις παραχώρησαν ένα δάνειο ύψους 9.300.000 γαλλικών φράγκων, ρυθμίζοντας τους τόκους προηγούμενων δανείων. } Με

νέα απόφασή τους οι Δυνάμεις παραχωρούσαν στο βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο Α' το δικαίωμα να διορίζει εκείνος τον Ύπατο Αρμοστή της Κρήτης (14 Αυγούστου 1906). { Το Κείμενο Γ ταυτίζεται με την ιστορική αφήγηση στο θέμα της παραχώρησης στον Βασιλιά των Ελλήνων Γεώργιο Α' του δικαιώματος να διορίζει τον Ύπατο Αρμοστή της Κρήτης.} Το νησί είχε ουσιαστικά καταστεί μια ιδιότυπη ελληνική επαρχία.

